

PTE ÁOK CSALÁDORVOSTANI INTÉZET ÉS ÁLTALÁNOS
(III. SZ.) BELGYÓGYÁSZATI KLINIKA

A CSALÁDORVOSI KUTATÓMUNKA SAJÁTOSÁGAI KARDIOVASZKULÁRIS KUTATÁSI TÉMÁK ÉS MÓDSZEREK*

DR. NAGY LAJOS egyetemi tanár

1. Bevezetés

„Az általános orvosi gyakorlatban lehet legjobban megismerni a betegségek természetes lefolyását”. „Az orvostudomány alapja a klinikai megfigyelés és elemzés”.

Ezek a ma is helytálló megállapítások Sir James Mackenzie (1853–1925) skót általános orvostól (general practitioner, GP) származnak, aki negyed évszázadon át a vidéki Angliában általános orvosi gyakorlatot folytatva kutatásokat végzett. Vizsgálatai eredményei révén a modern kardiológia egyik alapítójává vált.

Mackenzie doktort gyógyító munkájában nagymértékben zavarta, hogy számos, gyakran előforduló betegséget nem tudott diagnosztizálni, és a terápiában is elsősorban dogmák érvényesültek. Így pl. egyszerű szívritmuszavar miatt hónapokon át szigorúan fektették a betegeket. Egyetemi tanulmányai és későbbi olvasmányai alapján nem tudta megfelelően értelmezni a beteg panaszait és a betegségek tüneteit, ezért megpróbálta maga tisztázni a dolgokat. Figyelme elsősorban a szívbetegségekre irányult, ezért elkezdte aprólékosan megfigyelni betegeit, akiknek állapotát gyakran 15–20 éven át követte. Minden panaszt, tünetet megfigyelt, feljegyzett majd értékelt. Szerkesztett egy műszert (polygraph), amely képes volt egyszerre detektálni a szívverést, az artéria radiális és a véna juguláris pulzációját. A precíz fizikális vizsgálat, valamint az ezt kiegészítő polygraph-regisztrátum segítségével tanulmányozta a szív feletti zörejek, a szívelégtelenség és a ritmuszavarok kapcsolatát. A megfigyelt és lejegyzett adatok elemzése révén számos megállapítást tett a veszélyes és veszélytelen ritmuszavarokról, a szívizom munkaképességéről, a digitális-készítmények szívritmust befolyásoló hatásáról. Következtetései ma is helytállóak. Dr. Mackenzie 54 éves korában Londonba költözött, ahol sikeres konzultánsi gyakorlatot vezetett be. Hírneve megalapozását elősegítette a „The Study of the Pulse”

című könyve, amelyben leírta a polygraph működését, és ismertette a 25 éves általános orvosi gyakorlata alatt végzett kutatómunkájának eredményeit. Munkásságáért 1915-ben lovaggá ütötték.

Ugyan a mai felgyorsult tempójú világunkban senki nem képest 25 évet várni a kutatási eredmények végső összegzéséig és a publikálásig, a megfigyelésen és a követésen alapuló esetelemzés ma is egyik speciális és alapvető módszere a családorvos által végzett kutatásnak.

A családorvoslás és egyetemi diszciplinája a családorvostan az 1960-as évek végén jött létre az Egyesült Államokban azzal a céllal, hogy az alapellátásban dolgozó jól képzett és megfelelően motivált családorvosok családi környezetben nyújtsanak személyes, elsődleges, folyamatos, lehetőleg definitív ellátást viszonylag alacsony költségek mellett a betegek nemétől, életkorától, betegségétől függetlenül.

Az 1960-as években hazánkban is alapvető változások kezdődtek az eü. alapellátás területén. 1967-ben megalakult a Magyar Általános Orvosok Tudományos Egyesülete (MÁOTE), s ez az országos szervezet a változások élére állt. A MÁOTE keretében került sor értékes tudományos kutatásokra is, amelynek eredményei hozzájárultak a szakterület önállóvá válásához és elismertségének kialakulásához, növekedéséhez. Az e keretekben végzett kutatómunka igyekezett adekvát választ és megoldást keresni a betegellátással összefüggő problémákra is.

1990-től hazánkban is elkezdődött az eü. alapellátás átalakítása és fejlesztése. Tovább nőtt a szakterület önállósága, jelentősége és presztízse. Létrejötték a családorvoslás önálló egyetemi tanszékei és intézetei, amelyek évek alatt – az ide tartozó családorvosok és mentorok munkája révén – a szakma önálló műhelyei lettek. A többi orvosi szakterület által is elismert eredményeket értek el a diszciplina oktatásában az orvosképzés mindhárom szintjén. Az utóbbi években elsősorban az új egyetemi intézetek vállalták fel a kutatómunka szervezését, koor-

* A 2002. évi Füredi Orvosnapokon elhangzott előadás alapján